

Kirliliğe ve Benzeri Etkenlere Bağlı Fiziksel Bozulmaya Karşı Kültürel Mirasın Bakımının Sürdürülmesi Hakkındaki Tavsiye Kararı No. R (97) 2 (COE, 1997)

Recommendation No: R (97)2 On Sustained Care of Cultural Heritage Against Physical Deterioration Due to Pollution and other Similar Factors

4 Şubat 1997

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün Madde 15.b koşulları altında, 19 Aralık 1954 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupa Kültürel Konvansiyonu'nu ve özellikle ilgili Madde 1'i göz önünde bulundurarak;

Mimari mirasın "yeri doldurulmaz bir Avrupa kültürel mirası zenginlik ve çeşitlilik ifadesi, geçmişimize paha biçilemez tanıklık ve bütün Avrupalıların ortak bir mirasını" oluşturduğunu hatırlatan 3 Ekim 1985 tarihinde Gırnata'da imzaya açılan Avrupa Mimari Mirasının Korunması Konvansiyonu'nu ve özellikle ilgili Madde 8, 16 ve 17, paragraf 3'ü göz önünde bulundurarak;

16 Şubat 1992 tarihinde Valletta'da imzalanan Arkeolojik Mirasın Korunması hakkındaki Avrupa Konvansiyonu'nu (revize edilmiş) göz önünde bulundurarak;

Granada'da 3 ve 4 Ekim 1985 tarihlerinde düzenlenen Mimari Mirastan sorumlu Avrupa Bakanlar Konferansı kararlarını, özellikle mimari mirasın fiziksel muhafaza edilmesi ve kirlilikle mücadele ihtiyacı hakkındaki Karar No. 4'ü göz önünde bulundurarak;

Aşağıdaki önceki tavsiyelerini göz önünde bulundurarak:

- mimari mirasın doğal afetlere karşı korunması hakkında (Tavsiye No. R (93) 9);
- manzara politikalarının parçası olarak kültürel manzara alanlarının bütünlüğüne muhafazası hakkında (Tavsiye No. R (95) 9);

Lugano'da 21 Haziran 1993 tarihinde imzaya açılan, çevreye zararlı etkinliklerden ortaya çıkan zarar için Sivil Yükümlülük hakkındaki Sözleşme'yi göz önünde bulundurarak;

Mirasın, kirlilikten meydana geldiği ispat edilebilir fiziksel bozulmasının hızlanmasının, ciddi bir şekilde sürdürülebilir olmasını ve gelecek nesillere aktarılma olasılığını tehdit ettiğini ele alarak;

Uzun vadede tarihi binalara muamele yapmak ve böylece onları korumak için geçerli hiçbir yöntemin olmadığı ve muhafaza edilmelerini sağlamanın tek yolunun bu binaların düzenli bakımı olduğu gerçeğinin farkında olarak;

Mimari mirası muhafaza etmeye dair özel problemlerin, kirlilikle mücadele ve çevrenin kalitesini iyileştirmek için üye devletler tarafından izlenen kapsamlı politikaları tanımlarken hesaba katılması gerektiğini akılda tutarak;

Miras politikası hakkında Avrupa'daki deneyimin ve bilginin değiştirilmesinde yaşanan gelişmelerin malzemelerin bozulmasıyla bağlantılı sorunlar hakkında artan bir iletişime ve inşa edilen çevrenin fiziksel muhafazası için tekniklere yol açması gerektiğine dikkat çekerek;

Sürdürülen kontrol ve düzenli sürdürme bağlamında risk incelemesi ve risk idaresini yürütme ihtiyacını vurgulayarak;

Kültürel mirası hava kirliliği ve benzer başka etkenlerle mücadele eden genel politikalar dâhilinde korumanın gerekliliğini vurgulayarak;

1. Mevcut tavsiyenin kirlilikle hızlanan mimari mirasın fiziksel bozulmasının kontrolü hakkındaki Tavsiye No. R (88) 5'le değiştirilmesine karar vermektedir;

2. Üye Devletlerin hükümetlerine kültürel miras için toplam muhafaza ve koruma politikaları yanı sıra hava kirliliği ve başka benzer bozulma sebepleriyle mücadele etmek için genel politikaları formüle etmelerinde ve uygulamalarında bu tavsiye ekinde oluşturulan prensipleri ve yönergeleri göz önünde bulundurmalarını tavsiye etmektedir.

Tavsiye No. R (97) 2'ye Ek

I. Tanımlar

Bu tavsiyenin amacına uygun olarak kültürel miras kültürel değeri ve anlamı açısından korunması ve gelecek nesillere aktarılması gereken bütün taşınır ve taşınmaz mülkiyeti ihtiva etmektedir.

“Kirlilik ve diğer etkenler” terimleri havanın değiştirici etkenlerinin kirlilik ve uygun olmayan bakım yoluyla zararlı bir şekilde artırıldığı sinerjik süreçlere bağlı olan bozulma gerçeğine karşılık gelmektedir.

“Risk” kirlilik ve uygun olmayan bakım yoluyla artırılan havanın değiştirici etkenlerinden kaynaklanması muhtemel, kültürel mirasa zarar verme veya kaybına neden olma olasılığıdır.

“Risk incelemesi” ilgili mirasın ekonomik ve kültürel değerini ve fiziksel koşulunu tehdit eden bütün risklerin tanımlanmasına ve tahmin edilmesine izin veren sistemli çalışmadır.

“Risk yönetimi” tam bilgi ve yetenek ve iyi eşgüdümeye dayanan ilgili finansal, teknik insan kaynaklarının eniyileştirme yoluyla işe karışan herkes arasında iyi iletişimi vurgulamakla yapılan iştir.

II. Kapsam

Kültürel miras için muhafaza ve koruma politikalarının amacı şu şekilde olmalıdır:

i. bozulma sebeplerini ortadan kaldırmak veya hafifletmek (olumsuz iklim etkileri, kirleticiler, nem, biyolojik büyüme, titreşim ve bunun gibi);

ii. koşulları etkilemek yoluyla bozulma süreçlerinin evrimine karşı koymak (mikroiklim, biyolojik büyüme ve bunun gibi);

iii. bozulmayı hızlandıran içsel etkenleri tanımlamak ve ortadan kaldırmak veya etkilerini hafifletmek yoluyla amacın havanın değiştirici etkenlerine karşı daha az savunmasız hale gelmesini sağlamak.

III. Yasal ve idari çerçeve

Kültürel mirasın korunması, kirliliği ve benzer başka bozulma sebeplerini azaltmak için genel politikaları uygularken aşağıdaki yollarla göz önüne alınmalıdır:

. toz ve tanecikler dahil olmak üzere organik kirleticilerin inandırıcı azalışını amaçlayan Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde ortaya konulan düzenlemeler;

i. önemli veya başlıca tarihi sitelerin ani yakınlığında otomobil trafiğini azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik şehir planlaması ve trafik politikaları;

i. şehir planlamasında ve çevresel politikalarda başlıca kirletici kaynaklarının yerleştirilmesi üzerinde sınırlama;

i. bakım ve sürdürmeyle ilgili sahiplerin/kullanıcıların sorumluluklarıyla ilgili düzenleme.

Kültürel mirasın bakımı ve sürdürülmesi için uzun vadeli araştırma ve eğitim geliştirilmesi, uygulaması ve denetimini sağlamak üzere kalıcı yapılar geliştirilmelidir.

IV. Organizasyon ve programlama önlemleri

Organizasyon ve programlama önlemlerine, uzun vadeli araştırma ve eğitim geliştirimi yanı sıra bozulmaya karşı kültürel mirasın korunması için yöntemlerin geliştirilmesini sağlamada da ihtiyaç vardır.

a. Uzun vadeli araştırma

Uzun vadeli araştırmanın geliştirilmesi için önlemler, aşağıdakiler yoluyla alınmalıdır:

. kullanılabilir ilgili veriye erişimin ve bu verinin yayılmasının iyileştirilmesi;

i. inşa edilen çevrenin bozulması hakkında disiplinler arası ve uzmanlaşmış araştırmanın takip edilmesi;

i. araştırma yürütülmesi ve bütün ilgili fenomeni içine alan muhafaza yöntem ve teknikleri hakkında pratik deneyimin kazanılması.

b. Muhafaza ve bakım

Elde edilen araştırma ve devam eden pratik deneyime dayanan bilgilerin derlenmesi, yorumlanması ve değişimi bozulma sürecinin gelişimini, devamlı güncellenen muhafaza ve bakım yöntemlerinin değerlendirilmesini ve uzun vadeli etkilerin denetlenmesini içeren ilgili etkenlerin gözlemlenmesine izin vermek amacıyla üstlenilmelidir.

Kalıcı kurumların yaratımı ve desteklenmesi harekete geçirilmeli ve teşvik edilmelidir. Bunların amaçları arasında aşağıdakiler olmalıdır:

- ilgili mirasın doğasının, değerinin ve tarihinin hatırlanması, bileşen kısımları ve bağlamı;

- mevcut ilgili sorunların tanımlanması;

- muhafaza durumunun ve bozulma fenomeninin değerlendirilmesi;

- devam eden fiziksel, kimyasal ve biyolojik bozulma sürecinin ve etkileşimlerinin tanımlanması;

- evrimleri ve etkilerinin denetlenmesi;

- düzeltmeye yönelik müdahalelerin ve etkilerinin elde edilen denetimi.

c. Risk incelemesi, yönetimi ve sürdürülen bakım yöntemleri ve uygulanması

Temel amaç riskleri tanımlamak ve bozulmayı en aza indirmektir.

Risk yönetimi incelemesi ve sürdürülen bakım için kabul edilen protokoller ve yönergeler kültürel mirasın bakımı için onaylanan nizamnamede şekillendirilmelidir. Yönergeler yapılarda veya işlevlerde ve onarımlarında başarısızlıkların tespiti ve değerlendirilmesini içermelidir.

Yöntem, risk incelemesini şu şekillerde içermelidir:

- risk altındaki mirasın kültürel ve ekonomik değerini değerlendirmek;
- muhafaza durumunu oluşturmak;
- yapı ve işlevdeki başarısızlıkları kontrol etmek;
- bozulma süreçlerinin doğasını ve konumunu tanımlamak;
- evrimlerini; oranları ve etkileri denetlemek;
- gelecek değerlendirmeler için bir tahmin oluşturmak.

Bu inceleme temelinde, periyodik işlevsel ekipman hizmeti yoluyla, devam eden bozulmayı en aza indirmek için denetim ve müdahale işlerinin üstlenilmesinin yanı sıra, kurbanlık öğelerin zararı ve değiştirilmesine dair pratik müdahale de yerel olarak üstlenilmelidir.

Sürdürülen denetim, bakım ve günlük kullanım için yönergelerin yanı sıra risk alanının vurgulanması, yapılarda, malzeme ve işlevlerdeki başarısızlıkların devamlı gözlemlenmesiyle birlikte periyodik tespiti belirtmelidir. Bakım, başarısız noktaların onarımını ve benzer risklerin azaltılmasının belirtmelidir.

Risk incelemesi uygun olarak zamanlanmış bakımın maliyet-fayda incelemesini sağlamak için karşılaştırmalı veriye dayanmalıdır.

V. Eğitim

İlgili el sanatı işçilerinin ve profesyonellerin eğitimi teşvik edilmelidir.

Bozulma ve muhafaza sorunlarını bütünlükleri ve disiplinler arası bağlamları dahilinde anlama yeterliğini kazanmaları için profesyonellerin ve el sanatları işçilerinin eğitimini cesaretlendirmek amacıyla önlemler alınmalıdır. Bu üniversite, teknik ve el sanat işçisi düzeyinde teşvik edilmelidir.

Araştırmacılar, öğretmenler ve muhafaza yanlılarının çok disiplinli eğitimleri aşağıdaki alanlarda başlatılmalıdır:

- ilgili nesnenin doğasının, değerinin ve tarihinin hatırlanması, bileşen kısımları ve bağlamı;
- miras muhafazasının teorisi ve genel yöntemi;
- ilgili analitik teknikler dahil olmak üzere bozulma fenomeni, süreçleri ve sebepleri;
- risk incelemesi ve yönetimi;
- sürdürülen bakım için yöntemlerin ve tekniklerin güncellenmesi ve değerlendirilmesi;
- geleneksel veya modern çalışma yöntemlerini kullanan ve ilgili fenomenin toplamını etkileyen muhafaza prosedürleri.

Yenileme uzmanları ve el sanatı işçilerinin uzman eğitimi geleneksel el sanatları tekniklerinde uzmanlığın vurgulanması ve özel muhafaza tekniklerini anlama, değerlendirme ve uygulama yeterliğiyle birlikte teşvik edilmelidir.

VI. Kamu farkındalığını teşvik etmek

Bozulmanın ve muhafaza kavramları ile tekniklerinin doğasına dair kamu farkındalığı sahipler, kullanıcılar, profesyoneller ve finanse eden kurumlar arasında olduğu kadar genel anlamda toplum içinde de ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde teşvik edilmelidir.

Bu farkındalık ayrıca kültürel bir siteyi ziyaret ederken kendilerinin oluşturabileceği riskin doğası hakkında toplum arasında da görülmelidir.

VII. Kapsamlı karşılıklı bilimsel ve teknik yardım açısından Avrupa Birliği

Avrupa işbirliği daha büyük bilimsel ve teknik etkililik bakışıyla aşağıdaki şekillerde artırılmalıdır:

. mevcut profesyonel Uluslararası kuruluşlarda değişik ülkelerde kullanılabilir bilimsel ve teknik veriyi geliştirmek ve konsantre olmak yoluyla bilginin çok taraflı olarak daha iyi yayılmasını sağlamak;

i. sınırlar boyunca veya bölgeler arasında pratik uzun vadeli işbirliğini geliştirmek.

Öğrenci Çevirmen: Şelale Dalyan

Öğrenci Proje Asistanı: Yaşar Serkal Yıldırım